

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Utlendingsdirektoratet
Postboks 8108 Dep.
0032 OSLO

Vergemålsavdelingen

Tordenskiolds gate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.:
Deres dato:
Vår ref.: 2017/799-50 FM-V
Saksbehandler: Mona Choon Rasmussen
Direktetelefon: 22003728

Dato: 31.08.2017

Vedrørende en representants oppgaver og ansvarsområde, samt grensen til Utlendingsdirektoratets omsorgsansvar

Regelverk

Utgangspunkt

En mindreårig, person under 18 år, kan etter norsk rett ikke selv foreta rettslige handlinger eller råde over sine midler, med mindre annet er særlig bestemt, jf. vergemålsloven §§ 8 og 9.

Hovedregelen etter norsk rett er at den/de med foreldreansvar tar beslutninger på den mindreåriges vegne både i personlige og økonomiske forhold, jf. barneloven § 30 og vergemålsloven § 16. Videre vil den/de med foreldreansvar som hovedregel ha den daglige omsorgen for barnet og derfor treffe de beslutninger det er behov for i det daglige.

Beslutningsmyndigheten til den/de med foreldreansvar vil som hovedregel begrenses av to forhold:

- den mindreåriges rett til å bli hørt og barnets økte selvråderett frem til fylte 18 år
- særlovgivning som gir barnet mulighet til å foreta rettslige handlinger før en er myndig

Grunnlaget og hovedregelen om en representants mandat

De to vanligste grunnlagene for å oppnevne en representant etter utlendingsloven § 98 a er når:

- den mindreårige er i Norge uten en person med foreldreansvar
- den mindreårige har en person med foreldreansvar i Norge, men vedkommende er ikke i stand til å ivareta den mindreåriges interesser
 - dette vil ofte være tilfelle når foreldrene er i en slik tilstand som beskrevet i vergemålsloven § 20

I de to tilfellene som er beskrevet ovenfor medfører dette at representanten skal treffe de beslutningene som tilkommer vergeansvaret og de avgjørelsene som fremkommer av barneloven § 30, se vergemålsloven § 17 annet ledd.

Det følger likevel av utlendingsloven § 98 d tredje ledd at representanten ikke er ansvarlig for å utøve den daglige omsorgen for den mindreårige.

Som følge av utlendingssaken til den enslige mindreårige er det nevnt særskilte oppgaver representanten skal ivareta i utlendingsloven § 98 d.

«En representant skal ivareta den mindreåriges interesser i asylsaken og ellers utføre de oppgaver som tilkommer en verge i henhold til annen lovgivning.

I asylsaken skal representanten blant annet

- a) være til stede ved de samtaler myndighetene har med den mindreårige*
- b) bistå den mindreårige ved undersøkelser om identitet, alder mv.*
- c) bistå den mindreårige i forbindelse med oppsporing av foreldre eller andre omsorgspersoner og*
- d) ha kontakt med den mindreåriges advokat og holde seg underrettet om fremdriften i saken.*

Representanten skal påse at den mindreåriges omsorgsbehov blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte, men representanten har ikke ansvar for den mindreåriges forsørgelse og daglige omsorg.

Representanten skal ved utførelsen av sitt oppdrag ta tilbørlig hensyn til den mindreåriges nasjonale, språklige, religiøse og kulturelle bakgrunn, herunder sikre forsvarlig kommunikasjon med den mindreårige.[...]»

Nærmere om den daglige omsorgen

FMOA er av den mening at alt som ligger til den daglige omsorgen skal utøves av den instans som er ansvarlig. Det vil si enten Bufetat, UDI eller barneverntjenesten.

Hva som faller inn under den daglige omsorgen vil etter vår mening være det samme, uavhengig av hvem som er ansvarlig instans. Imidlertid kan f.eks. alder gjøre at eldre barn trenger mindre oppfølging enn yngre barn.

Når en skal se på hva som er en representants oppgaver og hva som tillegges omsorgsansvarliges ansvarsområde må en se på hva som faller inn under den daglige omsorgen. Dette er ikke legaldefinert. I ot.prp.nr. 28 (2007-2008) merknad til § 5A-2 fremkommer det følgende om omsorgsansvarliges oppgaver:

Det å ha omsorgen for barnet mens det har opphold på omsorgssenteret innebærer å ha ansvaret for å ivareta barnets daglige behov for omsorg og oppfølging, og å gi det ekstra omsorg og oppfølging når det er sykt eller har særlige behov som tilsier det. Å ha omsorgen for barnet innebærer videre å følge opp saker av personlig karakter som er knyttet opp mot den daglige omsorgen i forhold til for eksempel barnehage, skole, fritid samt eventuell behandling innenfor helsevesenet.

Omsorgen omfatter all nødvendig ivaretagelse og oppfølging av barnet som ikke ligger til andre myndigheter eller vergen. Vergen er en stedfortreder for foreldrene når det gjelder de juridiske sider av foreldreansvaret og vil ha ansvar for å følge opp saker av mer personlig karakter dersom ikke omsorgssenteret følger dem opp.

Av punkt 5.4 i samme proposisjon fremgår det av tredje avsnitt: *Departementet forutsetter at når det oppstår spørsmål av en viss betydning knyttet til oppfølging av saker av mer personlig karakter så avklarer omsorgssenteret spørsmålet med vergen. Ved slike avklaringer skal dessuten barnet selv, dersom det er i stand til å danne seg egne synspunkter, gis anledning til å uttale seg. Barnets mening skal deretter tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 12.*

Av 7. og 8. avsnitt fremkommer følgende: *Etter en gjennomgang av høringsuttalelsene finner departementet imidlertid at det også er grunner som tilsier at retten til å samtykke til helsehjelp og til å bli informert om barnas helse fortsatt bør ligge hos barnets verge. Retten vil således i forhold til det enkelte barn ligge hos en konkret person som har det som sin spesielle oppgave å ivareta dette barnets interesser, i stedet for hos et forvaltningsorgan. [...]*

Det må videre forutsettes at det er et så nært og godt samarbeid mellom omsorgssenteret og vergen at det ikke vil by på særlige problemer å få innhentet vergens samtykke til helsehjelp dersom omsorgssenteret anbefaler at dette gis. Det må likeledes forventes at vergen formidler mottatt informasjon om barnets helse til omsorgssenteret, slik at omsorgssenteret ikke hindres i å ivareta barnet på best mulig måte.

Det vil si at følgende oppgaver stort sett vil tilfalle den med daglig omsorg:

- følge barnet til ulike avtaler dersom barnet ikke kan reise alene
- følge barnet til legetimer, sykehuset etc. Hvis barnet har behov for en omsorgsperson til stede vil dette falle inn under daglig omsorg
- deltakelse på sosiale tilsetninger slik som skoleavslutning, aktiviteter osv.
- praktisk hjelp i hverdagen som f.eks. til å utføre leksene, fylle ut skjema, sende e-post o.l.
- aktivitetstilbud o.l.

Forhold som tilfaller omsorgsansvarlig, vil ikke være nødvendig arbeid for en representant og kan følgelig heller ikke godtgjøres.

Representantens oppgaver

For bedre å belyse forskjellen kan en ut i fra eksemplene under daglig omsorg eksemplifisere hva som er representantens oppgaver:

- rett til journalinnsyn, rett til orientering om sykehusinnleggelse, rett til informasjon om helsehjelp og rett til å samtykke til helsehjelp. Dette er begrenset av bestemmelser som gir barn rett til å foreta rettslige handlinger på helserettens område, se pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4.
- delta på foreldremøter som skal avgjøre best mulig oppfølging av barnets utvikling (rettigheter m.v.)
- samtykke til lengre reiser, risikosport, krav om forsikring osv.
- klage på manglende helsehjelp, forhold som ikke er godt nok fulgt opp av omsorgsansvarlig etc.

For øvrig har representanten som hovedregel rett til innsyn i alle forvaltningssaker, skal klage på barnets vegne, rett til å velge advokat, er stedfortreder når barnet ikke er prosessdyktig osv.

Avslutningsvis

Fylkesmannen ser selvsagt at det i praksis kan oppstå situasjoner hvor det er uklart hva som tillegges den omsorgsansvarlige og hva som er representantens oppgaver.

Under vårt nasjonale seminar 15. november 2017, har vi derfor planlagt en workshop for å få frem forhold som det er usikkerhet rundt og som kan trenge nærmere regulering eller presisering, enten ved endring i regelverket eller ved retningslinjer.

Før denne tid oppfordres dere til å kontakte oss enten per brev eller e-post dersom det er forhold som bør avklares. Det er en fordel om e-postadressen: fmoamahjelp@fylkesmannen.no anvendes og at fmoamra@fylkesmannen.no settes som kopimottaker.

Da Bufetat kan ha interesse for denne dialogen, settes de som kopimottakere på vårt brev.

Med hilsen

Eldbjørg Sande
avdelingsdirektør

Mona Choon Rasmussen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Kopi til:
Bufetat Postboks 2233 3103 TØNSBERG

